

Predstavljamo: Anna Tatar, žena koja je uspjela izbrisati 4000 nacističkih predmeta s internetske prodaje

10.11.2019

Tena Erceg

Dr. Anna Tatar članica je Asocijacije „Nikad više“ iz Varšave i urednica „Smeđe knjige“, izvještaja o rasizmu u Poljskoj koji ta organizacija redovito objavljuje. Nedavno je posjetila Zagreb kako bi sudjelovala na međunarodnoj konferenciji „Dobre prakse u borbi protiv zločina iz mržnje i govora mržnje“ u organizaciji Centra za mirovne studije.

Ova organizacija, osnovana 1996., bori se protiv rasizma i govora mržnje kroz programe kao što su „Delete Racism“, koji se bavi širenjem govora mržnje na internetu, zatim „Muzikom protiv rasizma“, u sklopu kojega organiziraju koncerte i radionice na festivalima, te „Izbacimo rasizam sa stadiona“, koji uključuje organiziranje antifašističkih nogometnih turnira.

U rujnu ove godine uspješna suradnja organizacije „Nikad više“, s platformom za internetsku prodaju Allegro, rezultirala je njezinim uklanjanjem gotovo 4000 predmeta s fašističkim i nacističkim sadržajem. Ovaj servis u zemljama istočne Evrope ima više od 20 milijuna korisnika, a Allegro je uklonio predmete kao što su nacističke uniforme i zastave Trećeg Reicha, izdanja knjiga Adolfa Hitlera i poricatelja Holokausta Davida Irvinga, te različite druge „suvenire“ koji se, međutim, stalno iznova pojavljuju pa ih stalno treba i uklanjati.

Iako u svojim četrdesetima, direktor organizacije „Nikad više“ Rafal Pankowski nedavno je izjavio da je on „dovoljno star da se sjeća televizije koja je 1980-ih bila pod komunističkom kontrolom“ pa sa sigurnošću može reći da je ovo što se na tom mediju danas može čuti „sirovije, primitivnije i agresivnije od bilo čega što se emitiralo u to vrijeme“.

Kad je krenulo?

Komentirajući ovu izjavu, Dr. Anna Tatar objašnjava da je ključan moment za eskalaciju govora mržnje bila 2015. godina, kada se u cijeloj Evropi, pa tako i u Poljskoj i Hrvatskoj, govorilo o izbjegličkoj krizi. „Političari su tada izbjeglice počeli izjednačavati s teroristima, a radili su to iz praktičnih razloga budući da se sve događalo u vrijeme predizborne kampanje“, rekla je u razgovoru za Forum.

„Posljedica te promjene jezika bila je da je značajno porastao broj zločina iz mržnje. ‘Nikad više’ monitoringom rasističkog nasilja bavi se u svojoj publikaciji ‘Smeđa knjiga’ od 1997. do danas, a 2015. godine zabilježili smo dramatičan porast zločina iz mržnje koji je bio direktno povezan s atmosferom u društvu. U Poljskoj praktički nema izbjeglica pa ih je tim lakše demonizirati. Mržnja se zbog toga često usmjerava protiv ljudi tamnije kože koji nisu ni izbjeglice ni muslimani“, kaže ona.

U Poljskoj, inače, živi između 10 i 25 tisuća muslimana, što predstavlja manje od promila ukupne populacije koja broji 38 milijuna stanovnika. Jedno istraživanje pokazalo je da čak 80 posto Poljaka ne poznaje nijednog muslimana, no da se zato 80 posto djece i 40 posto odraslih na internetu redovito susreće s islamofobnim sadržajima. Također se procjenjuje da se policiji prijavi samo pet posto zločina iz mržnje prema muslimanima, pa se pretpostavlja da se tijekom prošle godine dogodilo oko 1000 takvih incidenata i zločina.

Uz islamofobiju, naročito se demoniziraju i Židovi, a poljski antisemiti rutinski koriste termin „korporacija Holokausta“, kojim se želi sugerirati da židovske organizacije preuveličavaju i falsificiraju genocid kako bi od toga profitirale. Ekstremno desne organizacije u svibnju ove godine organizirale su i protest pred američkom ambasadom u sklopu kampanje protiv „židovskih potraživanja protiv Poljske“ za zločine počinjene u Drugom svjetskom ratu.

Prošle godine na međunarodni Dan sjećanja na Holokaust, parlament je donio zakon o povijesnom sjećanju, kojim se drastično ograničava sloboda govora o umiješanosti Poljske u povijesne zločine, pa tako i Holokaust.

Tad se, kaže Tatar, u „Poljskoj i Izraelu intenzivno govorilo o poljsko-židovskim odnosima i moglo se primijetiti da je antisemitski diskurs bio vrlo sličan onome kakav se koristio kasnih 1960-ih, kada se u društvu također vodila jedna antisemitska kampanja“.

Ekstremi opet udaraju

U proljeće ove godine, uoči izbora za Evropski parlament, poljska ekstremna desnica još je jednom promijenila fokus svoje mrzilačke kampanje, ovog puta protiv LGBT populacije.

U mnogim mjestima lokalne vlasti proglasile su svoje općine „LGBT free“ zonama, a desničarski tjednik Gazeta Polska, u čijim tijelima sjede ljudi povezani s predsjednikom vladajuće stranke Pravo i pravda (PiS) Jaroslawom Kaczynskim, tiskao je i naljepnice s prekrštenom dugom i istim natpisom.

Anna Tatar kaže da je anti-LGBT retorika eskalirala uoči evropskih, a onda i parlamentarnih izbora u listopadu ove godine, u čemu su se, osim političara, naročito isticali javni servis Poljska televizija, koja je od 2015. pod kontrolom zakonodavne vlasti odnosno PiS-a, kao i pripadnici Katoličke crkve.

„Pritom ne mislim na marginalne svećenike, već na nadbiskupe koji su gay populaciju uspoređivali s različitim bolestima, te govorili da je ‘LGBT ideologija’, prijatna poljskom identitetu. Kao rezultat toga, povećao se i broj zločina iz mržnje prema LGBT ljudima“.

Osim što je na posljednjim izborima PiS osvojio 43.59 posto glasova, u parlament je sredinom listopada ušla i ekstremno desna koalicija Konfederacija, koja je dobila 6,8 posto glasova, odnosno 11 parlamentarnih fotelja. Radi se o koaliciji stranaka čija se retorika praktički isključivo svodi na govor mržnje, pa ju je direktor organizacije Rafal Pankowski nazvao „vjerojatno najekstremnijom političkom strankom u Evropi kada je u pitanju parlamentarna politika“. Pankowski je, kaže nam Anna Tatar, baš nedavno napadnut na javnom servisu zbog problematiziranja antisemitizma, nakon čega je dobivao prijatnje smrću.

U koaliciji Konfederacija su Nacionalni pokret Roberta Winnickog, te Stranka KORWIN Janusza Korwina-Mikke, a obje su povezane s radikalno desnim organizacijama Svepoljska mladež i Nacionalni radikalni kamp, koji se imenovao po antisemitskoj organizaciji iz 1930-ih. Svepoljska mladež, procjenjuje se, ima oko 5000 pristaša diljem zemlje, mahom zahvaljujući aktivnom regrutiranju mladih muškaraca po srednjim školama i sveučilištima, a najpoznatiji su po organiziranju Marša neovisnosti koji se svake godine u studenom održava u Varšavi na Dan neovisnosti Poljske. Prije dvije godine član Sveopljske mladeži Adam Andruszkiewicz imenovan je zamjenikom ministra za digitalna pitanja, što se smatra ključnim za neometano prisustvo mrzilačkih grupa na internetskim platformama.

Čista bijela Evropa

„Ulazak Konfederacije u parlament bio je iznenađenje s obzirom na to da većina analitičara predviđala da se to neće dogoditi. Mnogi ljudi tamo vrlo su bliski fašističkoj ideologiji i radikalnom nacionalizmu. Najtočnije bi bilo reći da je ono što ih povezuje mržnja prema multikulturalnoj raznolikosti i da je njihova vizija ‘Poljska Poljacima’. Janusz Korwin-Mikke, čije izjave pratimo već godinama, poznat je, primjerice, po tome da je branio Hitlera, tvrdeći da ovaj nije znao za koncentracijske logore, te po izjavi da žene ne bi trebale imati pravo glasa. Robert Winnicki, koji je bio zastupnik i u prethodnom parlamentu, izjavio je da bi homoseksualnost trebalo penalizirati, a on je ujedno i jedan od organizatora Marša neovisnosti, vjerojatno najvećeg marša krajnje desnice u Evropi. Na tim se događajima redovito koriste rasistički i ksenofobni slogani, a 2017. imali su i golemi transparent o „čistoj bijeloj Evropi“, no sve to je prošlo bez ikakvih posljedica.“

Anna Tatar kaže da Poljska ima sasvim pristojno zakonodavstvo kada je u pitanju reguliranje govora mržnje, no ono se ne primjenjuje, pa državno odvjetništvo odbaci 80 posto takvih prijava.

Zbog svega ovoga Poljska je postala svojevrсна meka međunarodne, pa tako i američke krajnje desnice, koja svoj ulazak u Evropu često započinje upravo u toj zemlji.

Poljska krajnja desnica surađuje s mađarskom, pa je tako jedan od govornika na Maršu neovisnosti 2013. bio vođa ekstremno desnog Jobbika Gabor Vona, a Robert Winnicki u parlamentu je ugostio talijanskog neofašista Roberta Fiorea,

koji je 1980-ih bio u zatvoru zbog umiješanosti u teroristički napad na željeznički kolodvor u Bologni. Poljska desnica jaka je i u Velikoj Britaniji, budući da tamo živi velika poljska dijaspora, a prekogranična suradnja očita je i na profašističkim koncertima koji se organiziraju diljem Poljske. Našu sugovornicu 2017. godine tužili su organizatori festivala Eagle's Nest zbog izjave da festival „promovira fašističke ideje“, no tužba je odbačena. Događaj se svake godine organizira od 2013, a većina bendova koja tamo nastupa dio je neonacističke mreže Blood and Honour.

Tatar navodi i primjer Internet televizije wRealu 24, na kojoj Marcin Rola, jedan od najprominentnijih ekstremnih desničara, redovito ugošćuje otvorene fašiste i antisemite, a čiji se studio nalazi u jednoj od povijesnih građevina koje su bile ključne za ustanak u varšavskog getu 1944. „U zgradi koja je simbol borbe protiv fašizma sada se nalazi televizija koja propagira istu tu fašističku ideologiju. U siječnju smo od lokalnih vlasti tražili da ih se od tamo iseli, no oni su se na to oglušili“, ispričala nam je.

Što se tiče aktivnosti organizacije „Nikad više“, Anna Tatar kaže da je suradnja s kompanijom Allegro primjer dobre prakse, no ujedno i vrlo jedinstven, s obzirom na to da vlasnici društvenih mreža, koje su zbog većeg dosega puno veći problem od jednog servisa za online trgovine, jednostavno nisu zainteresirani za suzbijanje govora mržnje.

Zbog toga je, kaže, svaki oblik suradnje u borbi protiv govora mržnje na internetu izrazito važan, primjerice kroz međunarodnu mrežu protiv mržnje na internetu INACH, čija je članica i Kuća ljudskih prava iz Hrvatske.

„Svi moramo lobirati u kompanijama kao što su YouTube, Facebook i Twitter da govor mržnje na svojim platformama shvate ozbiljno, s obzirom na to da oni na većinu prijava uzvraćaju da je sve u skladu s njihovim pravilima. Naročito je problematičan YouTube, jer je on najvažniji servis za širenje govora mržnje, tim više što se s desne strane sugeriraju deseci primjera sličnog sadržaja“.

Anna Tatar navodi i primjer takozvanog „Poljskog Woodstocka“, festivala na otvorenom koji se održava svakog ljeta, a na kojemu „Nikad više“ redovito sudjeluje u cilju informiranja i educiranja posjetitelja o antirasističkim praksama. „Uz internet, glazba i sport su naročito dobri kanali za širenje mrzilačkih, ali isto tako i pozitivnih poruka, zbog čega velik dio svojih aktivnosti usmjeravamo upravo na takve događaje“, zaključuje poljska aktivistkinja.

<https://www.mreza-mira.net/vijesti/razno/predstavljamo-anna-tatar/>